

УДК 631.338.434

Л. О. Кустріч,
к. е. н., доцент кафедри менеджменту,
Уманський національний університет садівництва

ОСОБЛИВОСТІ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО: СУЧАСНИЙ СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

L. Kustrich,
PhD (Economics), Associate Professor department of management
Uman National University of Horticulture

FEATURES OF ATTRACTION OF INVESTMENTS IN AGRICULTURE: CURRENT STATE AND DEVELOPMENT TRENDS

У статті досліджено теоретичні та практичні аспекти розвитку та особливостей залучення інвестицій у сільськогосподарський сектор економіки. Проведено аналіз сучасних проблем інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств. У ході проведення оцінки інвестиційні відносини у сфері сільського господарства встановлено, що вони не повною мірою відповідають вимогам ринкової економіки, зокрема: недостатньо відпрацьований механізм інвестування; відсутня державна підтримка сільського господарства, забезпечує ефективне функціонування аграрного виробництва: збиткова діяльність сільськогосподарських підприємств не дозволяє забезпечувати повернення отриманих інвестицій.

Надано оцінку ефективності інвестиційних процесів у секторі сільського господарства для визначення можливих джерел залучення інвестицій у перспективі. Запропоновано у якості основного джерела залучення фінансових ресурсів для сільськогосподарських підприємств обрати лізингову систему, оскільки вона є вигідним інструментом інвестиційної політики. Розроблено практичні пропозиції щодо ефективного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві.

In the article the theoretical and practical aspects of development and features of attraction of investments into the agricultural sector of economy are investigated. The analysis of modern problems of investment activity of agricultural enterprises is carried out. In the course of the evaluation, investment relations in the field of agriculture have established that they do not fully meet the requirements of a market economy, in particular: insufficiently worked out the mechanism of investment; there is no state support for agriculture, it ensures the effective functioning of agricultural production: the loss-making activity of agricultural enterprises does not allow to secure the return of the received investments.

The estimation of the efficiency of investment processes in the agricultural sector is given to determine possible sources of investment in the future. It is proposed to choose the leasing system as the main source of financial resources for agricultural enterprises, since it is a profitable investment policy tool. Practical suggestions on effective regulation of investment activity in agriculture are developed.

*Ключові слова: сільське господарство, розвиток, ефективність, управління, інвестиції, лізинг.
Key words: agriculture, development, efficiency, management, investments, leasing.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сільське господарство — одна з галузей, від розвитку якої залежить зростання всієї економіки України. Саме виробничий потенціал сільськогосподарсь-

кого сектору повинен стати відправною точкою для відродження економіки, підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної та соціальної діяльності країни.

Станом на сьогодні, сільськогосподарське виробництво не є привабливим об'єктом для інвестування. Проблема залучення інвестицій залишається надзвичайно важливою, а її рішення може стати одним з головних факторів виходу агропромислового виробництва з критичного стану та забезпечення конкурентоспроможності його продукції. Інвестиції в основний капітал дозволять забезпечити системне оновлення і розвиток матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств, поліпшити інфраструктуру села. Тому наразі питання залучення інвестицій в сільське господарство залишається актуальним та одним із ключових питань розвитку економіки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Завдяки своїй актуальності, питання залучення та використання інвестицій у сфері сільського господарства перебувають у центрі уваги багатьох науковців і практиків. Зокрема, теоретичні та практичні питання інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств досліджували: Бондарчук В.Д. [4], Жила І. В. [7], Захарін С.В. [8], Івченко Н.М. [9], Комарова А.І. [11], Савицька О.П. [17] та інші.

Проблемам розвитку інвестиційних процесів на рівнях держави та галузевого виробництва присвячені наукові праці Крупка М.І. [12], Демчишак Н.Б. [12], Марков М.О. [13], Музика П.М. [14], О.Р. Жидяк [3], Ревуцька Н. [16] та інші. Водночас питання стабілізації ситуації в інвестиційному процесі сільськогосподарського сектору економіки та ефективного використання залучених ресурсів досліджені недостатньо.

НЕВИРШЕНІ ЧАСТИНИ ПРОБЛЕМИ

Зважаючи на проведений теоретико-практичний аналіз літературних та аналітичних джерел, слід зауважити, що інвестиційні відносини у сфері сільського господарства не повною мірою відповідають вимогам ринкової економіки: недостатньо відпрацьований механізм інвестування; відсутня державна підтримка сільського господарства, забезпечує ефективне функціонування аграрного виробництва: збиткова діяльність сільськогосподарських підприємств не дозволяє забезпечувати повернення отриманих інвестицій. Тому вказана проблематика вимагає подальших теоретико-практичних, аналітичних, узагальнюючих розвідок та досліджень.

МЕТА СТАТТІ

Мета статті полягає у дослідженні теоретичних та практичних аспектів розвитку та особливостей залучення інвестицій у сільськогосподарський сектор економіки.

Зважаючи на поставлену мету, головним завданням статті є аналіз сучасних проблем інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств та оцінка ефективності інвестиційних процесів у секторі сільського господарства для визначення можливих джерел залучення інвестицій у перспективі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Інвестиції — це об'єкти цивільних прав, що мають грошову оцінку, призначені (виділені) для внесення в

будь-який об'єкт діяльності, що не носить протиправного характеру з метою отримання позитивного соціального ефекту [2, с. 28]. У широкому сенсі інвестиції забезпечують механізм, необхідний для фінансування, росту і розвитку економіки країни.

На основі проведеного аналізу [4; 7; 8; 11; 12] щодо елементів визначень терміну "інвестиції" нами пропонується таке його трактування: інвестиція — це капітал у будь-якій формі та вигляді, вкладений на встановлений термін власником чи уповноваженою установою в об'єкти чи суб'єкти національної економіки з метою досягнення визначених цілей.

Практика і досвід ринкових перетворень дозволяють зробити висновок, що запуск інвестиційного процесу, що створює основу для стійкого зростання вітчизняного виробництва, може і повинен початися з галузей орієнтованих на кінцевий споживчий попит, і в першу чергу, як це не парадоксально, з сільськогосподарського виробництва, з тієї галузі, яка сьогодні відчуває найбільший спад [12, с. 27]. Особливе значення сільського господарства для стимулювання інвестиційної діяльності зумовлено, по-перше, низькою капіталоємністю і найменшими термінами окупності капітальних вкладень; по-друге, для продукції цієї галузі характерний масовий і стійкий попит на внутрішньому ринку. Крім того, сільське господарство має сильні міжгалузеві зв'язки, внаслідок чого інвестиції в його розвиток створюють найбільший кумулятивний ефект, стимулюючи попит на продукцію суміжних галузей і формуючи в них власний інвестиційний потенціал [17, с. 392].

Інвестиції в сільське господарство мають свої особливості. Вони проявляються в тому, що поряд з вкладенням капіталу в об'єкти результатів праці людини, як в інших галузях економіки, в сільському господарстві вони здійснюються ще і в об'єкти природи, що при інших рівних умовах робить їх діяльність більш капіталомісткою з тривалим терміном окупності та високими ризиками, оскільки природа живе за своїми законами, управління якими сьогодні або неможливо, або дорого [13, с. 28].

Для організації залучення та освоєння інвестиційних ресурсів необхідно застосовувати методи регулювання, що спрямовані на підвищення ефективності інвестиційної діяльності, яка повинна відповідати відповідному рівню розвитку (циклу) національної економіки. Питання регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві є ключовими в реалізації національних цілей та інтересів України. Вони переслідують рішення таких завдань. Для держави: забезпечення сталого економічного зростання, підвищення добробуту та рівня життя населення за рахунок модернізації економіки і, відповідно, розширення інвестиційної діяльності, здійснення ефективного перетворення економічної системи країни з метою підвищення результативності та гнучкості її інститутів, захист національних інтересів у зовнішньоекономічних відносинах.

Для суб'єкта господарювання: розробка стратегії (тактики) розвитку підприємства, що потребуватиме визначення напрямів інвестиційної діяльності, обґрунтування інвестиційних витрат, джерел їх здійснення,

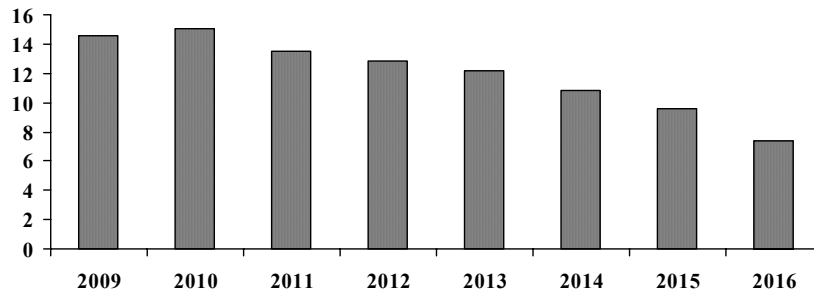


Рис. 1. Динаміка населення, зайнятого в сільському господарстві, %

Джерело: побудовано автором за даними Держстату [5].

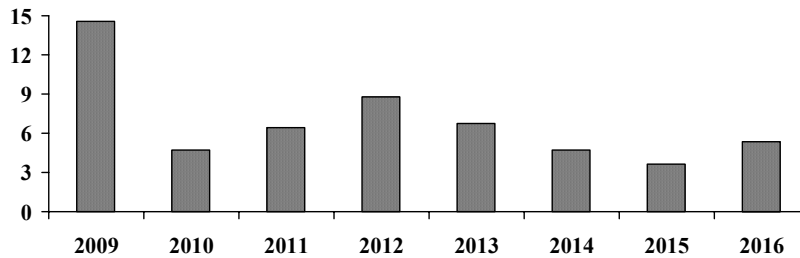


Рис. 2. Питома вага інвестицій в основний капітал, %

Джерело: побудовано автором за даними Держстату [2].

фінансових результатів, періоду окупності, ефективності здійснення інвестицій; організація виконання заходів у рамках інвестиційної діяльності; контроль і, за необхідності, уточнення плану здійснення інвестиційної діяльності [10].

За даними Державної служби статистики України, загальний обсяг освоєних інвестицій у сільському, лісовому і рибному господарствах у I півріччі 2016 року становив 9,4 млрд грн. Це на 9,6% перевищує показник у 8,5 млрд грн січня — червня 2015 року. Тобто на фоні загальних негативних тенденцій в економіці України інвестиції в АПК дещо збільшилися. Однак це незначне поживлення інвестиційної активності в аграрному секторі економіки пов'язано перш за все з інфляційними процесами. Зокрема, індекс споживчих цін за першу половину 2016 року склав 139,9% [5].

Оцінка інвестиційного потенціалу в цілому країні і окремо взятих регіонів є аналізом факторів, що впливають на рівень його розвитку з метою порівняння його сьогоденного рівня з ідеальними уявленнями про рівень розвитку інвестиційного потенціалу конкретно взятої галузі. В першу чергу, фактором, що безпосередньо впливає на інвестиційний потенціал будь-якої галузі, в тому числі і сільського господарства, є кількість постійного населення. Адже людський потенціал — це невід'ємний компонент у розвитку будь-якого процесу.

Офіційні дані служби державної статистики дають змогу зробити висновок, що динаміка відсотка населення, зайнятого в сільському господарстві має негативну тенденцію. За аналізований період значення даного показника знизилася на 3,5% (рис. 1) [3].

Поряд з цим, за останні роки були задіяні не тільки величезні трудові ресурси України, але і був зафіксований значний ріст валового обсягу виробництва продукції сільськогосподарської сфери. Варто зазначити, що сільське господарство порівняно з іншими галузями

народного господарства від впливу економічної фінансової кризи 2010 року постраждало в меншій мірі. Незважаючи на те, що в абсолютному вираженні вихід продукції в 2015 році зменшився практично в 2,5 рази, частка сільського господарства в структурі ВВП збільшилася на 0,5% [5].

Поряд зі вже озвученими чинниками, що впливають на інвестиційний потенціал галузі, варто, безумовно, виділити інвестиції в основний капітал. Так, при зниженні інвестицій в сільське господарство, зростає безробіття серед робітників сільськогосподарських професій, що призводить до зниження їх сукупних доходів. Згодом, при подальшому скороченні в сільське господарство інвестицій, це негативно впливає на галузі, які є постачальниками матеріалів для сільського господарства і т.д. [9, с. 25]. У загальній структурі інвестицій в основний капітал на сільське господарство приходиться у середньому 3,3% (за період з 1995 по 2014 рр.). Найбільша питома вага спостерігається в 1992 році (рис. 2) [5].

Отже, інвестиційна привабливість сільського господарства України зі кожним роком знижувалася, що безпосередньо вплинуло на обсяги інвестування галузі. Крім того, науково-технічний прогрес зумовив, у більшій мірі, найбільш привабливі сфери для капіталовкладень, до числа яких сільське господарство не увійшло.

Зважаючи на вказане, можна зробити висновок, що інвестиції в основний капітал як фактор, який впливає на інвестиційний потенціал галузі, чинить негативний вплив у зв'язку із падінням обсягів надходження.

Поряд з інвестиціями в основний капітал, у загальній структурі інвестицій присутні і прямі іноземні інвестиції, які також є одним з факторів, які безпосередньо впливають на інвестиційний потенціал галузі. Варто відзначити, що у загальній структурі прямих іноземних інвестицій, на сільське господарство припадає

близько 10%, більша частина яких (понад 80%) — це інші іноземні інвестиції (торгові кредити, інші кредити) [11, с. 148].

Успіхи розвитку сільського господарства багато в чому залежать від впровадження передових досягнень науково-технічного прогресу, інтенсифікації виробництва, високої організації праці. Тривала криза в АПК може бути подолана тільки за умов великих інвестицій в сільське господарство як з боку держави, так і приватних інвесторів [8, с. 15].

У межах Концепції Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року передбачено новий механізм, який забезпечує реалізацію принципів приватно-державного партнерства. Це відомчі цільові програми, спрямовані на консолідацію коштів федерального, регіонального бюджетів і приватного капіталу з метою створення сприятливих умов розвитку АПК і вирішення актуальних завдань в окремих галузях.

Найкращі перспективи щодо розвитку механізму приватно-державного партнерства в сфері АПК пов'язані з використанням коштів Інвестиційного фонду України [3]. Засоби інвестиційного фонду виділяються на реалізацію найбільш привабливих інвестиційних проектів.

Починаючи з першого року його функціонування в сільське господарство було направлено 124,9 млн грн інвестицій, потім з року в рік сума інвестицій в сільське господарство зростала, і в 2013 р. вона склала 2 076,9 млн грн, в 2014 р. — 171,270 млн грн. За період 2010—2015 рр. з інвестиційного фонду було виділено 3 713,1 млн грн на реалізацію 60 проектів, 42 з яких вже впроваджено [15].

Фінансування здійснюється на поверненій і платній основі. Інвестиції виділяються під 8% річних, і їх оплата повинна здійснюватися з першого року отримання кредиту без відстрочок, що є досить проблематичним для сільського господарства з тривалим виробничим циклом. У зв'язку з цим відразу ж з'являється заборгованість у підприємств перед бюджетом. Доцільно відстрочити погашення кредиту до початку стабільного виробництва продукції в сільському господарстві.

Урядом України доручено забезпечити підвищення ефективності використання коштів Інвестиційного фонду України, звернувши особливу увагу на визначення порядку та механізмів спрямування фінансових ресурсів на надання державної підтримки інвестиційним проектам, що мають регіональне або міжрегіональне значення [1; 2; 6].

У зв'язку з цим, актуальним є введення поняття "комплексний інвестиційний проект", що дає можливість за рахунок коштів Інвестиційного фонду розвивати комплексну інфраструктуру, необхідну для реалізації кількох проектів, у яких можуть бути різні комерційні інвестори, вирішальні взаємопов'язані завдання. Виходячи з цього, слід визначити обсяг коштів Інвестиційного фонду для фінансування проектів, спрямованих на комплексний розвиток інфраструктури АПК.

Міністерством аграрної політики та продовольства України [6; 10] в якості перспективних інвестиційних проектів, що володіють, за попередніми оцінками, високою соціально-економічною ефективністю і є на достатньому рівні економічно розробленими, можуть бути запро-

поновані: проекти щодо створення високопродуктивних і багатопрофільних комплексів з виробництва і глибокої переробки продукції тваринництва і проекти, які об'єднують в єдиний інноваційний комплекс підприємства з вирощування високоенергетичних культур і переробні виробництва з випуску комбікормів і біологічних добавок до палива.

Для фінансування зазначених проектів доцільно встановити галузеву квоту для об'єктів АПК. На сучасному етапі питання гарантій залишається ключовим для інвестицій в сільськогосподарське виробництво. Державні гарантії повинні надаватися тільки на частину необхідного кредиту для придбання обладнання та подальшої передачі його сільськогосподарським підприємствам.

Гарантійні фонди можуть виступати в якості страховальників, надаючи гарантії кредиторам лізингових компаній з повернення їм лізингових платежів, а також гарантії з повернення кредитів, наданих з проектного фінансування. У зв'язку з цим вважаємо за необхідне використовувати бюджетні кошти не стільки для фінансування незначної кількості окремих інвестиційних проектів, скільки для формування гарантійних фондів, що дозволяють залучити значно більший обсяг коштів.

Державну підтримку сільських товаровиробників за рахунок централізованих інвестицій слід здійснювати з урахуванням переходу від безповоротного бюджетного фінансування до кредитування на поверненій і платній основі [4, с. 11]. При цьому виділені кошти повинні повертатися державі в цінах того року, за яким здійснюється їх повернення. Кошти районного бюджету на безповоротній основі повинні направлятися на реалізацію програм з підготовки кадрів, виконання великих природоохоронних заходів, розвиток ветеринарної служби та служби хімізахисту і інших бюджетних організацій.

Участь сільськогосподарських підприємств в державних програмах, які передбачають бюджетне фінансування, має здійснюватися на конкурсній основі під відповідні проекти і програми. Повернення державних інвестицій має забезпечуватися зобов'язаннями одержувача, які необхідно фіксувати в договорі, що укладається за підсумками конкурсу. Масштабне зростання інвестицій можливе тоді, коли у інвесторів з'явиться впевненість у тому, що влада розуміє необхідність розробки цілеспрямованої інвестиційної політики, що пов'язана з адекватною правовою базою, і вживатиме заходів, що спрямовані на поліпшення інвестиційного клімату, а також збільшення припливу іноземних інвестицій у сільське господарство з розширенням пільг і гарантій.

За умов ринкових відносин держава повинна регулює впливати на інвестиційний процес шляхом забезпечення науково обгрунтованого ціноутворення, проведення гнучкої кредитної, податкової та амортизаційної політики, збільшення можливостей лізингу, стимулювання підприємницької діяльності та надання пільг інвесторам при приватизації, цільового державного фінансування, виділення пріоритетних напрямків інвестування та інших видів фінансування, складання індикативних планів капітальних вкладень [14, с. 121].

Загалом нові підходи до вирішення проблем інвестиційної політики створюють передумови для стабілізації виробничого потенціалу сільського господарства і подальшого розвитку АПК. Тільки інтенсифікація сільськогосподарського виробництва на основі впровадження нової системи машин, прогресивних технологій дозволить підвищити обсяг виробництва і якість продукції, а отже, і збільшити заробітну плату, щоб забезпечити сільському населенню гідний рівень життя.

Специфіка аграрного сектору така, що, на наш погляд, є доцільним створення Регіонального фонду управління інвестиціями АПК, який повинен поєднувати у собі функції гарантійного агентства та інформаційно-консультаційного центру. Основними видами діяльності Регіонального фонду управління інвестиціями у АПК можуть стати:

- видача гарантій по кредитах, що надаються сільськогосподарським товаровиробникам з проектного фінансування та лізингових операцій;
- інформаційне та аналітико-прогнозне обслуговування підприємств, які з тих чи інших причин не бажають або не в змозі самостійно створювати і підтримувати достатню інформаційне та аналітико-прогнозоване забезпечення своєї управлінської діяльності.

Цей фонд міг би зосередити достатній кадровий і технологічний потенціал, здатний підтримувати сучасний рівень інформаційно-аналітичного забезпечення.

Для ефективного регулювання інвестиційної діяльності у сільському господарстві необхідно здійснити такі заходи:

- надавати за рахунок коштів місцевого бюджету субсидії на відшкодування частини витрат на сплату відсотків за іпотечними кредитами, отриманими сільськогосподарськими товаровиробниками на придбання у власність земельних ділянок для розвитку сільськогосподарського виробництва, проведення землевпорядних та інших робіт по формуванню земельних ділянок;
- упорядкувати процес реєстрації прав власності на земельні ділянки зі складу земель сільськогосподарського призначення;
- ініціювати припинення прав власності осіб, які не займаються виробництвом сільгосппродукції і не обробляють земельні ділянки протягом 2 років від дати виникнення прав власності;
- розробити порядок і створити інфраструктуру управління земельними ресурсами, забезпечувати викуп земельних ділянок сільськогосподарського призначення, на які направлено стягнення за іпотечними кредитами і які не були реалізовані на публічних торгах;
- створити здорове конкурентне середовище і розвинути інфраструктуру ринку іпотечного кредитування, що включає обслуговуючих і допоміжних учасників інвестиційно-іпотечних процесів з урахуванням розмежування прав власності;
- посилити контроль за витрачанням банками бюджетних коштів, а при виявленні порушень позбавляти їх можливості їх отримувати;
- прийняти Урядом України порядок надання державних гарантій України за запозиченнями емітентів боргових цінних паперів, які здійснюють іпотечне кредитування сільгоспвиробників.

Основними джерелами залучення фінансових ресурсів для сільськогосподарських підприємств, на нашу думку, повинні бути лізинг як вигідний інструмент інвестиційної політики і інвестиційний кредит з подальшим субсидуванням відсоткової ставки.

На нашу думку, щоб забезпечити доступність кредитних ресурсів для всіх учасників сільського ринку, необхідно розвивати сільську кредитну кооперацію як незалежну структуру, яка об'єднує районні та обласні кооперативи. Інше важливе джерело фінансування інвестицій — кошти бюджетів різних рівнів.

Бюджетне фінансування може здійснюватися у вигляді фінансової підтримки високоефективних інвестиційних проектів на конкурсній основі, а також як централізоване фінансування (часткове або повне) державних інвестиційних програм, через дотації, субсидії.

ВИСНОВКИ

Сучасний стан сільськогосподарського виробництва та тенденції залучення інвестицій для його розвитку свідчать про необхідність перегляду інвестиційної політики у сільськогосподарській галузі. Її цілі повинні враховувати особливості сільськогосподарського виробництва і, відповідно, бути спрямованими на відтворення родючості земель, забезпечення нормального функціонування біологічних організмів, забезпечення продовольчої безпеки держави, а також на соціальний захист та забезпечення нормальних умов життя населення сільських місцевостей. Врахування факторів специфіки інвестиційної діяльності в сільському господарстві, на нашу думку, допоможе досягти ефективної роботи галузі, раціонального використання інвестиційних ресурсів, створення сприятливого інвестиційного клімату.

ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Незважаючи на рівень опрацювання ряду питань, пов'язаних з аналізом особливостей залучення інвестицій у сільське господарство, за межами наукового розгляду залишається ще багато проблемних аспектів, дослідження і вирішення яких буде сприяти сталому розвитку сільськогосподарської сфери, тому подальші наукові дослідження слід спрямувати у даному напрямку.

Література:

1. Закон України "Про інвестиційну діяльність", 22.12.2011 № 4218IV [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Указ Президента України "Про інвестиційні фонди та інвестиційні компанії" № 2299-III (2299-14), 15.03.2010 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55/94>
3. Бернар И. Толковый экономический и финансовый словарь. Французская, русская, английская, немецкая, испанская терминология / И. Бернар, Ж.К. Колли; пер. с франц. — М.: Международные отношения, 1994. — Т. 1. — 1725 с.
4. Бондарчук В.Д. Функціонування механізмів державного управління інвестуванням інноваційної діяльності регіону / В.Д. Бондарчук // Інвестиції: практика та досвід. — 2010. — № 5. — С. 10—13.

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>

6. Єдина комплексна стратегія та план дій розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015—2020 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/node/16025>

7. Жила І.В. Організація обліку інвестиційної діяльності інститутів спільного інвестування / І.В. Жила // Інвестиції: практика та досвід. — 2012. — № 11 (черв.). — С. 71—73.

8. Захарін С.В. Перспективи фінансування інвестиційної інноваційної діяльності у галузях промисловості споживчого сектору економіки / С.В. Захарін // Проблеми науки. — 2012. — № 2. — С. 14—19.

9. Івченко Н.М. Державне регулювання інвестиційної діяльності: сучасний стан та перспективи розвитку / Н.М. Івченко // Вісник Сумського національного аграрного університету. Сер. "Фінанси і кредит". — 2012. — № 2. — С. 24—26.

10. Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822>

11. Комарова А.І. Регулювання інвестиційного розвитку України та міжнародний досвід / А.І. Комарова // Правосуддя — гарант у сфері економічно правових відносин. — 2013. — Т. № 21 (1). — С. 147—151.

12. Крупка М.І. Аналіз формування й використання фінансового потенціалу інвестиційної діяльності в Україні / М.І. Крупка, Н.Б. Демчишак // Фінанси України. — 2012. — № 2. — С. 26—37.

13. Макаров М.О. Особливості реалізації інноваційної політики на регіональному рівні / М.О. Макаров // Інвестиції: практика та досвід. — 2009. — № 8 (квіт.). — С. 27—29.

14. Музика П.М. Суть та особливості форм господарювання у сільському господарстві в ринкових умовах / П.М. Музика, О.Р. Жидяк // Наук. вісн. НЛТУ України. — 2010. — Вип. 20.1. — С. 120—124.

15. Політика щодо інвестування у сільське господарство: Україна 2015—2020 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.oecd.org/globalrelations/Agricultural_Investment_Policies_Ukraine_UKR.pdf

16. Ревуцька Н. Сучасні інструменти залучення іноземного капіталу / Н. Ревуцька // Цінні папери України. — 2014. — № 9. — С. 54—58.

17. Савицька О.П. Державне регулювання інвестиційних процесів в Україні / О.П. Савицька, Н.В. Савицька // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". — 2011. — № 714. — С. 391—398.

References:

1. Zakon Ukrainy (2011, "Pro investytsijnu diial'nist'" [On investment activity]. Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <http://www.zakon.rada.gov.ua> (Accessed 15 November 2017).

2. Ukaz Prezidenta Ukrainy (2010), "Pro investytsijni fondy ta investytsijni kompanii" [On Investment Funds and Investment Companies] Verkhovna Rada of Ukraine, available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/55/94> (Accessed 15 November 2017).

3. Benar, I. (1994), *Tolkovyj ekonomycheskij y finansovyj slovar'* [Explanatory economic and financial dictionary], vol. 1, International Relations, Moscow, Russia.

4. Bondarchuk, V. D. (2010), "Functioning of public administration mechanisms by investing in innovation activities of the region" *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 10—13.

5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy [State Statistics Service of Ukraine], [Online], available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 10 November 2017).

6. Yedyna kompleksna stratehiia ta plan dij rozvytku sil's'koho hospodarstva ta sil's'kykh terytorij v Ukraini na 2015—2020 roky [Integrated Strategy and Action Plan for Agricultural and Rural Development in Ukraine for 2015—2020], Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, 2015, [Online], available at: <http://minagro.gov.ua/node/16025>.

7. Zhyla, I. V. (2012), "Organization of accounting of investment activity of joint investment institutions", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 11, pp. 71—73.

8. Zaxarin, S. V. (2012), "Prospects for financing investment innovation in the industries of the consumer sector of the economy", *Problemy nauky*, vol. 2, pp. 14—19.

9. Ivchenko, N. M. (2012), "State regulation of investment activities: current state and prospects of development", *Visnik Sums'kogo derzhavnogo universitetu. Ser. Finansi i credit*, vol. 2, pp. 24—26.

10. Kontseptsiia Derzhavnoi tsil'ovoi prohramy rozvytku ahrarynoho sektoru ekonomiky na period do 2020 roku [The Concept of the State Target Program for the Development of the Agricultural Sector to the 2020], Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine, 2015, [Online], available at: <http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822> (Accessed 15 November 2017).

11. Komarova, A. I. (2013), "Regulation of investment development of Ukraine and international experience", *Justice — guarantor in economic relations*, vol. 21 (1), pp. 147—151.

12. Krupka, M. I. and Demchysyak, N. B. (2012), "Analysis of formation and use of financial potential of investment activity in Ukraine", *Finansy Ukrainy*, vol. 2, pp. 26—37.

13. Makarov, M. O. (2009), "Features of implementation of innovation policy at the regional level", *Investytsii: praktyka ta dosvid*, vol. 8, pp. 27—29.

14. Muzyka, P. M. and Zhydiak, O. R. (2010), "The essence and peculiarities of business forms in agriculture in market conditions", *Nauk. visn. NLTU Ukrainy*, vol. 20 (1), pp. 120—124.

15. Polityka schodo investuvannia u sil's'ke hospodarstvo: Ukraina 2015—2020 [Investment Policy in Agriculture: Ukraine 2015—2020], Verkhovna Rada of Ukraine, 2015, [Online], available at: http://www.oecd.org/globalrelations/Agricultural_Investment_Policies_Ukraine_UKR.pdf

16. Revutska, N. (2014), "Modern tools for attracting foreign capital", *Tsinni papy Ukrainy*, vol. 9, pp. 54—58.

17. Savitska, O. P. and Savitska, N. V. (2011), "State regulation of investment processes in Ukraine", *Visnyk Natsional'noho universytetu "L'viv's'ka politekhnika"* vol. 714, pp. 391—398.

Стаття надійшла до редакції 19.11.2017 р.